

kedni, de egyben törvényes és lojális eszközökkel, kitartó munkával, a meggyőzés fegyverével odahatni, hogy a „*végrehajtás mellőzése*“ irányában eredménytelenül maradt törekvésünk a „*mielőbbi revízió*“ gondolatában új erőre kapjon.

Nemesak magam, de velem együtt igen sokan bízvást hisszük, hogy a *királyi erdőfelügyelőségek* régi zászlaját még egyszer kibonthatjuk.

Czillinger János.

Erdőgazdaságunk mai mérlege

Irta: Tóth Bódog erdőmérnök

Hufnaglnak, a jeles német szakírónak van egy kitünő könyve a fakereskedelemtől. Népszerű, elismert munka, megérte már kilencedik kiadását is.

Könyvében egy fejezetet többek között az egyes államok erdőgazdasági és fakereskedelmi helyzetének szentel s utolsó kiadása 1922-ben jelenvén meg, teljes aktualitással foglalkozik a körülöttünk alakult új helyzettel is. Oldalakat szentel minden új alakulatnak, megvilágítja előttünk Románia, Csehszlovákia, Jugoszlávia helyzetét s nincs olyan jelentéktelen állam, melyről ne volna mondanivalója, közölni való bőséges adatai.

Kíváncsian keresi az ember, hogy mit tud *Hufnagl* a mai megcsönkített Magyarországról?

„*Magyarország a békekötés alkalmával erdőségeiben gazdag határvidékeit elvesztette s most mint erdőben szegény ország fabehozatalra van utalva; Csehszlovákia, Lengyelország, Románia és Szerbia fognak a magyar piacon osztozkodni.*“

Ennyi s egy betűvel sem több *Hufnagl* mondanivalója rólunk! Ennyi csupán, amit az elismert európai tekintély szerint bőségesen elég tudni Csonka-Magyarországról.

Az ember megdöbben s önkénytelenül is feleletet igyekszik keresni arra a kérdésre, hogy ennyire sülyedtünk-e csakugyan, vagy ez is csak a nyugati ember annyiszor hallatott

felsőbbségének megnyilvánulása, mellyel olyan könnyen tér napirendre felettünk s ignorálja a magyar viszonyokat?

Ennyire süllyedt-e csakugyan a nemrég még viruló magyar erdőgazdaság, ennyire süllyedt-e Magyarország, mely fakivitel tekintetében az elsők között foglalt helyet Európában?

Erre a kérdésre próbálok feleletet keresni a számok száraz, de annál többet mondó világában.

Az alábbi kimutatás a többi európai államokhoz viszonyítva, mutatja Magyarország helyzetét:

	Erdő- terület	Összes erdő- terület	Egy lakosra eső erdő- terület	Évi összes termelés	Egy lakosra eső évi fa- termelés
	o/o	millió hektár	hektár	millió tm ³	tm ³
Nagymagyarország (Horvátország nélkül)	26	7.4	0.40	17.1	0.9
Csonkamagyarország	12	1.2	0.15	1.6	0.2
Németország	27	12.5	0.21	39.0	0.7
Németausztria	37	3.1	0.50	9.3	1.5
Csehszlovákia	33	4.7	0.34	15.2	1.1
Olaszország	16	4.9	0.12	14.7	0.4
Franciaország	17	10.2	0.25	30.2	0.8
Spanyolország és Portugália	17	8.5	0.32	5.6	0.2
Nagyrománia	24	6.7	0.41	—	—
Jugoszlávia	25	6.2	0.51	—	—
Belgium	18	0.5	0.07	—	—
Hollandia	8	0.2	0.04	—	—
Anglia	4	1.3	0.03	—	—
Svájc	21	0.9	0.25	—	—
Svédország	47	20.7	3.47	—	—
Norvégia	22	7.1	2.68	—	—
Lengyelország	11 (?)	—	—	—	—
Oroszország	40 (?)	—	—	—	—
Finnország	60 (?)	—	—	—	—

A közölt adatok néhány országra nézve nem abszolút megbízhatók, hiszen az újonnan alakult államoknak még a

határai sem mentek át a köztudatba, nemhogy teljesen pontos statisztikai adataink lennének róluk. Összehasonlítás céljaira azonban mindenesetre megfelelnek.

A Magyarországot illető bővebb adatok a következők:

Magyarország erdőterületei	Tölgy	Egyéb lombfa	Fenyő	Összesen
	h e k t á r			
1913-ban	1,963.783	3,660.980	1,775.656	7,400 419
1922-ben	631,965	495.273	47.970	1,175.208

A fentiek szerint Magyarország a békeszerződés alkalmával elvesztette erdőterületének 84 %-át s Románia 51, Csehszlovákia 30, Jugoszlávia és Ausztria 15—15 %-ig osztozkodott a szabad prédának bocsátott magyar erdőségekből.

Míg Nagy-Magyarországon 0.40 ha. erdőterület esett egy lakosra, jelenleg csak 0.15 ha. esik, amely ugyancsak kevés európai viszonylatban, habár nem egy magas kultúrájú és sűrű lakosságú nyugati ország (Anglia, Hollandia, Belgium) nálunk is rosszabb arányszámot mutat fel e tekintetben.*

Még szomorúbb a kép, ha az egyes országok egy hektárra és egy lakosra eső évi fatermelését hasonlítjuk össze.

Nagy-Magyarországon 0.9 tm³ fatermelés esett évenként egy lakosra, ami megfelel az erdőgazdaság szempontjából jelentősebb államok átlagos viszonyainak.

Csonka-Magyarország a táblázat szerint csak 0.2 tm³-t tud felmutatni s még ez az arányszám is túlzott. Számításaim alapjául ugyanis *Kaán K.* 1922. évi becslését vettem, ki úgy látszik a megmaradt magyar erdőterületek maximális teherbíró képessége alapján állapította meg az 1,627.000 tömörkőbméternyi kitermelhető fatömeget.

Az újabb eredmények azonban ennél is kevesebbet mutatnak. Pontos adataink nincsenek, mert a statisztikai

* Ezek azonban víziúton megközelíthető mérhetlen gazdasági gyarmatokkal is rendelkeznek. (Szerk.)

hivatal a kitermelt fa mennyiségének s a belföldi faforgalom adatainak a nyilvántartásával, sajnos, nem foglalkozik.

Fakereskedő körök becslése szerint azonban 1924-ben az egyes választékokból összesen 70.000 vagon körülbelüli faanyag termeltetett. E faanyag átszámítva alig üti meg az 1 millió tömörköbmétert, a táblázat szerinti 1.6 millióval szemben.

Mindenesetre kitesz még néhány %-ot az a faanyag, melyet a kisebb-nagyobb birtokosok házilag fogyasztanak el s így statisztikai nyilvántartás szempontjából teljesen elvesznek a nyilvánosság elől, az azonban mégis megállapítható, hogy az egy lakosra eső évi famennyiség tényleges arányszámait — mely mértéke annak, hogy egy ország mennyire tudja biztosítani faszükségletét — a kimutatott 0.2 tm^3 -nél is kevesebbre kell becselnünk.

Ha az egyes országok egy hektárra eső évi fatermését hasonlítjuk össze, a következő eredményre jutunk:

Míg Nagy-Magyarországon 2.3 tm^3 , mai megcsónkított hazánkban pedig *Kaán* K. becslése alapján 1.4 tm^3 fa terem évenként egy hektáron, addig Németország, Csehszlovákia, Ausztria, Olaszország és Franciaország termelése 3 tm^3 körül mozog.

Szóval nemcsak manapság, hanem a békekötés előtt is alatta maradtunk az átlagnak s mai erdőségeink kevesebb, mint fele jövedelmet, hozadékot adnak csupán, mint átlagosan Európa erdőterületei.

A régi Magyarországon valószínűleg az utóbbi időben is erősen külterjes erdőgazdálkodásunkban kell keresnünk az okot, manapság azonban egyéb magyarázat is bőven akad az elszomorító eredményre.

Ismét a statisztika az, amely felvilágosítással szolgál.

Eltekintve attól, hogy hegyvidékeinket elveszítve számunkra csupán a legsilányabb, kiélt, agyonlegeltetett talajú erdőterületek maradtak meg, melyeknek fele sarjerdő s szabályos fakészletének 32 %-a hiányzik, csak egy pillantást kell vetni a kimutatásra, mely erdőterületeink tulajdonjogi címek szerint való megoszlását mutatja s fel kell tűnni, hogy

megmaradt erdőségeinknek csupán 4.1 %-a van a kincstár s szintén kis %-a a hitbizományok s egyéb nagyobb uradalmak birtokában. A túlnyomó rész községek, közbirtokosságok, paraszt kisbirtokosok kezén van. Az erdőtörvény 17. §-a alá tartozó összes erdőterület alig tesz ki 50 %-ot.

Aki valaha is nyitott szemmel járt erdős vidéken, annak felesleges magyarázni, hogy mit jelent az, ha az erdő az említett megbízhatatlan kezek közé kerül. Dacára az erdészeti hatóságok minden munkájának, igyekezetének, az erdő vész és pusztul s egy községi vagy közbirtokossági erdő az elmaradhatatlan birkanyájakkal a legsiralmasabb képet tárja szemünk elé.

Nem lehet tehát csodálkozni, hogy a mai gyenge minőségű erdőségeink ilyen erősen átlagon aluli hozadékot tudnak csupán biztosítani.

Nehogy a magyar erdészeti kart érhesse e miatt — a már felhozott indokolások dacára is — gáncs, sietek ideiktatni, hogy amíg a búzával bevetett egy hektárra eső országos átlag 1924-ben Magyarországon 9.7 q búzatermés volt, addig az egyes nyugati országok 14.2—26.6 q-ás termést produkáltak.

Szóval európai viszonylatban nemcsak a fatermelés tekintetében állunk ilyen gyengén.

Felesleges azonban e miatt régi magyar mód szerint magunkat lebecsülve a külföldet dicsőíteni s az adott viszonyokba belenyugodni.

Kitartó és következetes munkára van itt inkább szükség.

Különösen az erdészethél, az őstermelés eme legkonzervatívabb ágánál hosszú évtizedek jól meggondolt, szorgalmas s főleg következetes munkája kell hozzá, hogy az utódok majd valamikor szebb eredménnyel dicsekedhessenek.

Gyönyörű feladat ez a mai erdészgeneráció számára — ha lesz ereje hozzá.

Most pedig lássuk, hogy állunk faforgalom tekintetében, milyen veszteségei vannak a magyar fakereskedelemnek.

Fabehozatalunk s kivitelünk mérlege a következő:

Behozatal	1912	1913	1923	1924
	m é t e r m á z s a			
Tüzifa	451.530	452.532	12,578.507	17,309.788
Bányafa (mindennemű széldeszka)	116.966	91.600	1,364.564	1,405.650
Gömbfa, tölgy	61.725	50.886	91.153	29.598
„ bükk	7.814	16.220		70.163
„ egyéb lombfa	58.809	101.254		84.270
„ fenyő	2,101.569	1,886.877	1,725.924	762.348
Hordódonga	87.627	82.051	25.158	26.379
Vasuti talpfa	60.053	95.690	1,109.105	862.587
Bárdolt és fűrészelt fa, tölgy	39.503	23.008	201.254	73.415
Bárdolt és fűrészelt fa, bükk	49.138	69.545		85.219
Bárdolt és fűrészelt fa, egyéb lombfa	33.499	15.831		52.213
Bárdolt és fűrészelt fa, fenyő	3,347.803	2,446.435	3,562.834	3,448.668
Szőlőkaró	72.188	56.345	15.732	29.443
Zsindely	51.192	49.602		—

Kivitel	1912	1913	1923	1924
	m é t e r m á z s a			
Tüzifa	2,195.245	2,146.939	750	—
Bányafa (mindennemű széldeszka)	532.176	665.905	—	—
Gömbfa, tölgy	499.386	385.441	38.939	107.405
„ bükk	100.858	143.215		—
„ egyéb lombfa	255.607	305.706		10.831
„ fenyő	981.532	1,047.522	238	—
Hordódonga	360.918	344.487	10.378	18.257
Vasuti talpfa	501.028	325.959	—	—
Bárdolt és fűrészelt fa, tölgy	1,097.848	928.602	60.696	56.538
Bárdolt és fűrészelt fa, bükk	1,212.395	1,230.327		21.804
Bárdolt és fűrészelt fa, egyéb lombfa	151.973	122.214		37.849
Bárdolt és fűrészelt fa, fenyő	2,837.883	3,239.283	36.780	17.146
Szőlőkaró	19.200	11.396	1.364	2.448
Zsindely	1.998	995		—

Nagy-Magyarország utolsó két normális évének adatai vannak a közölt kimutatásban egybevetve az elmúlt két év eredményeivel.

Amíg háború előtti 107—109.000 átlagosan 108.000 vagon kivitelünkkel szemben, 65—54.000 átlag 60.000 vagon behozatal áll, addig manapság 207—242, átlagosan 225.000 vagon behozatalunkkal szemben, csak 1500—2700, átlagosan 2100 vagon kivített tudunk felmutatni.

Ezek szerint Nagy-Magyarországnak évente 48.000 vagon feleslege volt, jelenleg pedig faszükségletünkől 223.000 vaggont külföldön vagyunk kénytelenek beszerezni.

Szóval a hiányunk ötször annyi, mint amennyi békeévekben a többlet volt s szükségletünknek alig egynegyed részét tudjuk hazai termelésünkől biztosítani.

Pedig igényeink ugyancsak alászálltak: Nagy-Magyarország 18 millió lakosa mintegy 1,200.000 vagon fát fogyasztott évente, a mai 8 millió pedig csak 300.000-et.

Viszont különös s szinte alig magyarázható, hogy ebben a szűkös világban Budapestnek pl. a tüzfaszükséglete mennyire megnövekedett. Békeévekben 20,000 vagonra becsülték Budapest tüzfaszükségletét s ezzel szemben 1920-ban 42.000, 1921-ben 67.000 vagon tűzifa fogyott el fővárosunkban s a jelenlegi fogyasztást is lehet évi 35—40.000-re becsülni.

Kivitelünk 1924-ben 1200 vagonnal növekedett az előző évvel szemben, a javulás azonban csak látszólagos, mert a behozatal viszont 36.000 vagonnal emelkedett, a javulás helyett tehát inkább romlott a mérlegünk.

A kivitel kis mértékű emelkedése mégis a kereskedelem élénkülésre s normálisabb mederbe való terelődésre mutat.

Érdekes jelenség azonban, hogy mégis 1074 vagon tölgyrönköt tudtunk exportálni s abból 868 vagon éppen a szlavóniai tölgyekről híres Jugoszláviába ment.

Pénzadatok nem állnak rendelkezésemre, de könnyű elképzelni, hogy milyen óriási terhet jelent a nagy fabehozatal államháztartásunk részére, ha egy vagon behozott fa átlagos értékét (tűzifa, gömbfa, fűrészárú) 300 aranykoronára vesz-

szük. 72 millió aranykorona kiadást kapunk 1924-ben, ami papírkoronában többet tesz ki 1000 milliárdnál.

Kivitelünk ezzel szemben nem is jöhet tekintetbe.

Csekély kis fakivitelünk főleg Jugoszláviába s Ausztriába irányul, de faanyagunkból pl. az elmúlt évben Belgiumba is eljutott 160 vagon.

A temérdek külföldi fát felvevő magyar piacon pedig a jelentéktelenebb tételektől eltekintve, Románia 67, Csehszlovákia 20, Jugoszlávia 11, Ausztria pedig 2 %-ig osztozkodik.

A kép, melyet a felhozott számadatok mutatnak, sajnos, a legteljesebb mértékben kedvezőtlen s szomorú ránk nézve. Egy meggyőző indok ez is a sok között, hogy a ránk erőszakolt békébe, mely Magyarország gazdasági egységét tönkretette, belenyugodnunk nem lehet!

Hogy mennyiben kaptunk feleletet a cikk elején felvetett kérdésre s hogy igaza van-e *Hufnaglnak*, mikor ignorál bennünket, arra mindenki önmagának adjon feleletet.*

Erdőgazdasági életkérdések

Irta Dr. Weisz Leo (Zürich)

(Befejező közlemény)

2. A magánerdő.

Még a törvényhozó sem mert vele szembeszállni. Ha nem volt véderdő, hát szabadjára hagyta, pedig a visszaéléseknek sokkal inkább van kitéve, mint a községi stb. erdő. Példárá Svájc háborús erdőgazdasága.

Hogy lehet ezen segíteni? A svájci erdészeti egyesület például az erdőbirtokosok felvilágosításával, tanításával,

* (Források: A Statisztikai Hivatal adatai, *Kaán*: Az erdő- és erdőgazdálkodás kérdéseiből, Erdőgazd. problémák. *Pécsi*: Zsebatlasz. *Hufnagl*: Handbuch der Kaufm. Holzverwertung und des Holzhandels. Az „Erdészeti Lapok“ s a Magyar Faipar és FAKERESKEDÉLEM kisebb közleményei.)